

Б. С. Туганова, Г. Т. Кажобаева

**МАЛШАРУАШЫЛЫҚ
ШИКІЗАТТЫ АЛҒАШҚЫ ӨНДЕУ**

TORAIGHYROV UNIVERSITY
ТҒАЖАУ АҚПАРАТ БАСПАСЫ

Павлодар

Қазақстан Республикасының Білім және ғылым министрлігі
С. Торайғыров атындағы Павлодар мемлекеттік университеті

Б. С. Туганова, Г. Т. Кажыбаева

МАЛШАРУАШЫЛЫҚ ШИКІЗАТТЫ АЛҒАШҚЫ ӨНДЕУ

Оқу құралы

Павлодар
Toraighyrov University
2019

ӘОЖ 637.12.04(075.8)
КБЖ 45.2я73

Т76

С. Торайғыров атындағы Павлодар мемлекеттік университетінің Ғылыми кеңесімен басыпаға ұсынылады

Пікірсарапшылар:

Б. К. Асенова – Шәкәрім атындағы Семей мемлекеттік университетінің профессоры, техника ғылымдарының кандидаты;

А. Н. Нұргазезова – Шәкәрім атындағы Семей мемлекеттік университетінің қауымдастырылған профессоры, техника ғылымдарының кандидаты;

Ж. А. Адамжанова – С. Торайғыров атындағы Павлодар мемлекеттік университетінің профессоры, биология ғылымдарының кандидаты.

Туғанова Б. С., Кажыбаева Г. Т.

Т76 Малшаруашылық шикізатты алғашқы өңдеу : оқу құралы / Б. С. Туғанова, Г. Т. Кажыбаева – Павлодар : Toraighyrov University, 2019. – 122 б.

ISBN 978-601-238-969-2

Бұл оқу құралда сүтті және етті бағыттағы ірі қара мал туралы жалпы түсініктер және де ет және сүт шикізаттын алғашқы өңдеу технологиялық процесстер, сонымен қатар малшаруашылық шикізатқа қойылатын санитарлы гигиеналық талаптар баяндалған. Осы оқу құрал барлық оқу нысаны бойынша студенттерді теоретикалық және практикалық дайындау үшін ұсынылған.

ӘОЖ 637.12.04(075.8)
КБЖ 45.2я73

© Туғанова Б. С., Кажыбаева Г. Т., 2019
© С. Торайғыров атындағы ПМУ, 2019

Материалдың дұрыс болуына, грамматикалық және орфографиялық қателерге авторлар мен құрастырушылар жауапты

Кіріспе

Қазіргі кезде тамақ өнімдерінің түр-түрін жанашылдандыру, өнімнің тағамдық және биологиялық құндылығын арттыруға, сонымен қатар әртүрлі деңгейдегі адамдардың қажеттілігін қанағаттандыру мүмкіндігіне негізделеді.

Ауылшаруашылық саласындағы отандық сүт өнеркәсібінің негізгі міндеттері халықаралық стандартқа сәйкес, азық-түлік қауіпсіздігінің тұрақтылығы мен бәсекелестігін арттырып, өнімге жан-жақты сараптама жасаудың жаңа тәсілдерін үйрегу арқылы сүт шикізаты өнімдерін толық және тиімді пайдалану мақсатында сапасы жоғары тамақ өнімдерін шығару.

Қазақстанда ауылшаруашылық өндірісін қалпына келтіріп, олардың өнімдеріне деген сұраныс өнімді қайта өңдеу саласына оң ықпалын тигізіп отыр. Қазақстан республикасында 200-ден аса сүт және сүт өндіретін кәсіпорындар болса да, дүкен сөрелерінде шетелден тасымалданатын сүт өнімдері көбейіп кеткен.

Қазіргі кезде Қазақстан Республикасы аясында жыл сайын барлық категориядағы шаруашылықтарда 5 млн. тонна шамасында сүт, оның тең жартысы меншікті үй шаруашылығында сауып алынады [1].

Жеке меншікті және кожалық шаруашылығында сүтті өңдеу үлесі 96 %, ал ауылшаруашылық өндірісін кәсіпорындарының 4 % құрайды. Ірі кәсіпорындарға шаруашылықтардың жан жақта орналасқандықтан және де автокөліктер мен жолдар шаруашылықтың жағдайынан сүтті өңдеуге жеткізуі сүт сапасының нашарлауына әкеліп соғады.

Жоғары сапалы шикізатты алу үшін сауған және алғашқы өңдеу кезде санитарлық – гигиеналық талаптарды ұстану қажет. Осындай кожалықтарда алынған сүт өндірістік өңдеуге өте аз мөлшерде жіберіледі, себебі көбі жеке меншік мақсатында қолданылады және саууға пайдаланыды. Сондықтан елімізде сүт өндірістік өңдеудің деңгейі өте төмен, ал бар болған өндірістік кәсіпорындар толық көлемінде пайдаланылмайды. Ал сүт өңдеу саласындағы ірі кәсіпорындар табиғи сапалы сүттің жетіспеушіліктің себебінен ТМД елдерінен құрғақ сүт сатып алуға, содан соң ол сүтті қалпына келтіру жолымен сүт өнімдерін өңдеу үшін шикізат ретінде пайдаланады да «Ізбеген сүт» деп дабын өнімді таңбалайды. Бұл жағдай тұтынушыларды аластырып, «Сүт және сүт өнімдерінің қауіпсіздігіне қойылатын талаптар» Техникалық регламентке қайына келеді.

Б. С. Туганова, Г. Т. Кажыбаева

**МАЛШАРУАШЫЛЫҚ ШИКІЗАТТЫ
АЛҒАШҚЫ ӨНДЕУ**

Оқу құралы

Техникалық редактор З. Ж. Шокубаева
Жауапты хатшы З. С. Иссакова

Басуға 17.07.2019 ж.

Өріп түрі Times

Пішім 29,7 x 42 ¼. Оффсеттік қағаз

Шартты баспа табағы 7,0. Тараптары 300 дана

Тапсырыс № 3462

«Toraighyrov University» баспасы

С. Торайғыров атындағы

Павлодар мемлекеттік университеті

140008, Павлодар қ., Ломов к., 64